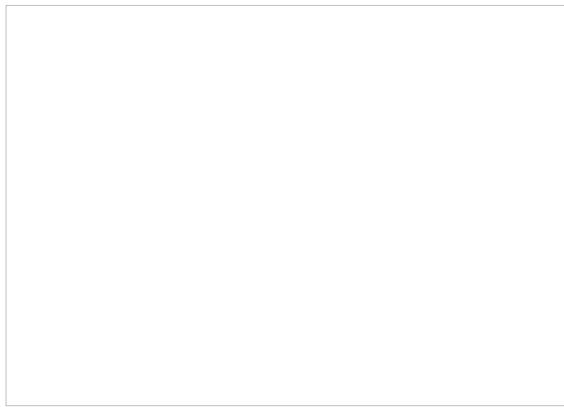

Kuran we Sünnet saýasynda, ylym öwrenmekligiň ähmiýeti.(2)

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salat we salam bolsun.

Ylym barada sahabalaryň sözleri:

Omar ibnul Hattabyň (radiallahu anh) ylym barada aýdan sözleri:

“Ylym alyň, ylymy başgalarynada öwrediň. Ylym (öwrenmek) üçin agraslygyöwreniň. Ylym alýan adamlarynyza we ylym öwredýän kişileriňize garşy pes-päl boluň.”¹⁶

Omaryň sözünde Mollymyň we okuwcynyň edebinede üns çekilendir. Ol hem pes-pällikdir.

“Bir kişi daglar ýaly günäleri bilen öýünden çykar. Ylym mejlisinde aýdylanlary eşidende bolsa, gorkar we günälerine toba eder. Alymlaryň mejlisinden aýrylmaň. Çünkü ýer ýüzünde Allah Tagala alymlaryň mejlisinden başga, has ähmiyet-deger berýän ýeri ýaradan däldir.”¹⁷

Osman (radiallahu anh): **“Kuran-Kerime seredip bilmejegim, bir günüň bolmagy islemeýärin.”**¹⁸ diýýär.

Biziň görelde almalý sahabalarymuz Kuran-Kerim okap bilmejegi bir günüň bolmagyny islemeýärdiler. Biz her gün Kuran-Kerim okáýarysmy? Günde näçe gezek? Hepde-de näçe gezek? Öýümizde Kuran-Kerim barmy?

Ali bin Abu Talibiň (radiallahu anh) ylym barada aýdan sözleri:

“...Ylymsyz ybadatda haýyr ýokdur. Düşünmeden öwrenilen ylymda we okalan (kitapda) peýda ýokdur.”¹⁹

Ali (radiallahu anh) dosty Kumeýl bin Zeýdiň elinden tutyp bir gyrada otyryp Oňa uzyn nesihat edýär we şol nesihatýf içinde şu sözleri diýýär:

“Ynsanlar üç topardyr:

Robbini bilen alym,

Halas boluş ýolunda ylym öwrenen,

Bu iki topardan galany hapa üýsen siňekler ýalydyr, her eşiden zadyny bilmeden eýeren, her ýola girip giden kişilerdir. Olar ne ylym nury bilen nurlanandyrlar, ne-de bir güýçli gollawa dayanandyrlar.”

Nesihatynyň başga ýerinde şeýle diýýär:

“Alymlar dünýä durdugça ýaşarlar. Özleri ýok bolup gidendirler. Emma hatyralary, goýan ylymlary ýüreklerdedir.”²⁰

“Ylym öwreniň, ol ylym bilen tanalarsyňz. Öwrenen ylymyňza amal ediň, ylym ähli-alym bolarsyňz. Şeýle bir döwür geljek, şol wagt ynsanlaryň onda-dokuzy häky inkär ederler we ady eşdilmeýänler, tanalmayänlar halas bolar. Olar dogry ýoluň baş tutanlary we ylymyň çýralarydyr.”²¹

“Biri-biriňizi zyýarat ediň, ylyma degişli dersler ediň. Eger buny etmeseniz, ylymyňz ýok bolar.”²²

Uly sahabalardan Muaz bin Jebel (radiallahu anh) ylym barada şeýle diýýär:

“Ylym öwreniň. Çünkü ylymy Allah üçin öwrenmek haşyetai (gorkyny) artdyrar. Ylym öwrenmek ybadattdyr. Ylym öwrenmek tesbih ýalydyr. Ylymyň yzyndan ylgamak jihatdyr. Bilmeýäne ylym öwretmek sadakadyr.”

Başga ýerde şeýle diýýär:

“Ylym darlykda we giňlikde ýol görkezijidir. Duşmana garşı ýaragdyr. Dostlaryň ýanynda bezegdir. Allah Tagala milletleri ylym bilen beýgelder. Olary hayır işlerde baş tutan we ýolbaşçy eder. Olaryň eserlerinden alarlar, olaryň hereketlerini görelde edinerler, alymlara ýüz tutarlar. Hatda perişdeler olara görüp eder we ganatlary bilen gurşap alarlar. Ähli janly-jansyz zatlar suwdaky balyklar, gökdäki guşlar, gury we ter ähli zatlar olar üçin istigfar eder.”²³

Elbetde imany bar kişiniň janly-jandaryň ylym öwrenýän kişi üçin, Allah Tagaladan bağışlanma dileyänine şübhesi yokdur.

Kuran-Kerimde Allah Tagala şeýle diýýär: “Asmanlardakylaryň we ýerdäkileriň, gün, aý, ýyldyzlar, daglar, ağaçlar, janly-jandarlaryň we ynsanlaryň köpüsiniň Allaha sežde edýänini görmeýärsiňmi?”²⁴

Ähli janly-jansyz mahlukatlar, Alla Tagala gulluk edýändirler!

Alym sahaba Abdullah bin Mesud (radiallah anh) ylym barada şeýle diýdi:

“Hiç kim alym bolup diünýä gelmez. Ylym öwrenmek bilen bolar”²⁵

Ylym öwrenmek barada selef-salyhyň sözleri.

1-Ymam Ahmed (rahimehullah): “Ynsnalar iýmek-içmekden beter ylyma mätäçdirler. Çünkü gün içinde iýmek-içmege bir-iki gezek mätäçlik çekiliyän bolsa, ylyma her salym mätäçdirler.”²⁶

2-Raşdi halyfalardan Omar bin Abdulaziz (rahimehullah) şeýle diýýär: “Ylymsyz amal edýän kişiniň, düzeden zadyndan, bozan zady köp bolar.”²⁷

3-Tawus bin Keýsan (rahimehullah): “Şu dört kişi sylag-hormat etmek sünnetdir: Alym, ýasuly, döwlet ýolbaşçysy we ata.”²⁸

Ylym öwrenmek için sapar etmek.

Ylym öwrenmek için ýola çykmak, selefiň içinde adat bolup gelendir.

Kuran-Kerimde kyýamada çenli bize ybrat bolup duran, ylym için ýola çykmak wakasy. Musa bilen Hydryyî kyssasydyr.

1- Jabir bin Abdullah (radiallahu anh):

Jabir bin Abdullah (radiallahu anh), Abdullah bin Uneýstden ýekeje hadys diňlemek üçin Şama bir aýlap dowam eder ýolagylyga çykýar. Öwrenmäge giden hadisy şudur: “Ynsanlar kyýamat günü aýak ýalaňaç, eşiksiz we sünnetsiz haşyr edilerler.”²⁹

2-Ebu Eýýub el-Ensari (radiallahu anh):

Ebu Eýýub el-ensari ýekeje hadisy öwrenmek üçin Medineden Müsüre Ukbe bin Amiriň ýanyna ýola çykýar. Bu hadys şudur: “Kim bir musulmanyň aýbyny örtse Allah Tagalada kyýamat günü onuň aýbyny örter.”³⁰ Ebu Eýýub Müsüre gelip hadisy diňläp derrew Medinä yzyna gaýdýar.

3-Busur bin Ubeýdillâh:

Şeýle diýýär: “(Kasam edýärin) eger gerek bolsa, bir hadys diňlemek üçin haýsy ýurda gitmeli bolsada giderdim.”

4-Ebul-Aliýa şeýle diýýär: “Sahabalardan rowaýat edilen hadys diňlärdik. Soňra ýola çykyp şol hadisy özleriniň ýanyna gidip diňleyänçäk içimiz rahatlamazdy.” Ýagny isnadyň ali-ulu bolmagy niyetlenýär.

Ylym öwrenmek için ähli-sünnet alymlaryň sarp eden gaýraty.

Selef alymlaryna seredenimizde ylym almak üçin eden gaýratlary, ömrünü we ähli wagtyny ylym almaga berişleri haýran galdyryýar.

-Ebu Zura şeýle diýýär: Ahmed bin Hanbel bir milýon hadys ýatdan bilyärdi.³¹

Biz näçe hadys bilyäris. 1000? 100? 40?

-Suleyman bin Şube şeýle diýýär: Ýanynda hiç hili kitapsız Ebu Dawud-dan 40.000 hadys ýazdylar.

-Ebu Zura er-Razi şeýle diýýär: Ynsanlaryň Kulhuwallahu ahad-y suw içen ýaly bilişleri ýaly, Men hem 200.000 hadys bilyärin. Gaytalasam 300.000 hadys ýatdan bilyärin.³²

- Ibn Ebi'd-Dünýä müñ eser ýazýar.
- El-Müsdetrekiň ýazyjysy Hakim müñden köp jüzden ybarat bolan eser ýazýar.
- Ibn Asakir Taryh atly kitabyny 80-jilit edip ýazýar.
- Muhammed bin Ishak 1700 ustazdan ders alýar. Ýigrimi ýaşyndaka ylym öwrenmek üçin ýola çykýar we 65 ýaşında gaydyp gelýär.
- Ymam Buhari ylym almak üçin ençeme ýurda gidýär. 1000-den gowrak şeyhden ders alýar. Ýatyrka ukydan oýanyp çyrany ýakyp ýadyna düşen bir peýdany ýazar eken, soňra ýatyp ýene turar eken. Hatda käwagt bir gije içinde 20-gezek ukydan oýanar eken.
- Ibn Teýmiýye barada bolsa, okywçysy Zehebi: Ony tanatmaga gerek bolmajak derejede meşhur-diýýär.
- Ibn Ukaýl (rahimehullah) el-Funun atly eserini 800 jilit edip ýazýar. We 20 jilitlik kiçijek kitaby barmys.
- Ibn Ukaýl el-Warrak şeýle diýýär: Ebu Jafer et-Taberi ashabyna we talyplaryna: Kuran tefsiri geşjek bolýaňzmy-diýip, soraýar. Olar: Näçe sahypa bolar diýýärler. O1 : 300.000 warak diýýär. Buny ýazyp guitarýanjak ömürümüz guitarar diýenlerinde: 3000 sahypa gysgaldýär. Okuwçylaryna: Adem aleýhis salamdan bü güne çenli taryhy ýazalomy? Diýip soranda. Olar näçe sahypa bolar diýip sorasalar: Tefsirde aýdanyna ýakyn san aýdýar we olaram şol bir jogaby berýärler. Taberi: innä lilläh...erjellik, tutan ýerlilik, yħlas we gaýrat ölüpdır, diýip taryhy hem tewsiri gysgaldyşy ýaly gysgaldýär.

Ylym bilen baýlygyň, mal-mülkiň deñeşdirilmegi.

Ibnul-Kayýim (rahimehullah) ylym bilen baýlygy, mal-mülki deñeşdirýär we birnäçe tarapdan ylymy, baýlykdan üstün görýär:

- Ylym Pygamberleriň mirasydyr. Baýlyk bolsa soltanlaryň, baýlaryň mirasydyr.
- Ylym eýesini goraýar emma baýlygy eýesi goramalydyr.
- Ylym başgalaryna bermek bilen, öwretmek bilen artar. Sadakadan başga, berlen baýlyk azalar.
- Ylym eýesi bilen gabyrda-da biledir. Mal-mülk bolsa, sadaki-jariden başga ýagdaylarda eýesinden aýrylar.
- Ylym baýlyga höküm eder. Ylym höküm edendir, mal-mülk höküm edilendir.
- Baýlygy ýagşy-ýaman, musulman-kapyr gazanyp bilyändir. Emma peýdaly ylymy diňe mümin gazanyp biler.
- Alymlara sultanlar, adaty adamlarda mätäçdirler. Emma baý kişä diňe elinde baýlygy bolmayan mätäçdir.
- Baý kişi garyp we mätäç ýagdaya düşüp biler, emma ylym ýok bolmaz.
- Baýlyk ynsany dünýä gul eder, ylym bolsa Robbine gul bolmaga çagyrrar.
- Ylym bilen gelen bagtlylyk hemişelikdir. Baýlyk bilen gelen bagtlylyk bolsa, geçijidir.
- Baý adam, mal-mülki bilen ynsanlary dünýä çagyrrar. Alym bolsa, ylymy bilen ahyrýede çagyrrar. ³³

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salat we salam bolsun.

16-Jamiu-Beyanil-Ilimi-we fadlih, 1/163.

17-es-Semerkandi, Tenbihul-Gafilin, sahypa-345.

18-Ymam Ahmed, ez-Zuhd, sahypa-159.

19-Tehzibu-Hilýetil-Ewliýa, 1/83. Syfatus-Safwe, 1/170. Darimi, no: 297.

20-Tehzibu-Hilýetil-Ewliýa, 1/85. Syfatus-Safwe, 1/172.

21-Ymam Ahmed, ez-Zuhd, sahypa-162.

22-Jamiu-Beyanil Ilimi-we fadlih, 1/121.

23-Tehzibu-Hilýetil-Ewliýa, 1/88.

24-Haj, 22/18.

25-el-Ykdu'l-Ferid, 2/73.

26- Ibnul-Kayýim, Ilamul-Muwakkin 2/256.

27-Jamiu-Beýanil Ilimi-we fadlih, 1/127.

28-Bagawi, Şerhus-Sunne 13/43.

29-Muslim, 2859.

30-Sahyh Buhari, 2310, Muslim, 2580.

31-Syftus-Safe, 2/337.

32-Syfatus-Safwe, 4/88.

33-el-Ylmu Zaruretun Şeryýyetun, Prof. Dr. Nasyr el-Umer.